

อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอกับความเป็นสถานที่ที่สาม ในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Arch Café and Studio as the Third Place in Buriram Rajabhat University

दनัย नीलसकुल

อาจารย์

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31140

Danai Nilsakul

Lecturer, Faculty of industrial Technology, Buriram Rajabhat University, Buriram, Thailand, 31140

*Email: danai.ns@bru.ac.th

บทคัดย่อ

อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมและสถานที่ประจํานอกห้องเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมที่นอกจากบ้านและห้องเรียน ในการศึกษาเป็นการสำรวจความสัมพันธ์ของคนกับสถานที่ในมิติสถานที่ที่สาม ซึ่งเป็นการพิจารณาจิตวิทยาสภาพแวดล้อมผ่านทฤษฎีสถานที่ที่สาม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสำรวจความเป็นสถานที่ที่สาม กิจกรรม และคุณลักษณะที่นำไปสู่สถานที่ที่สามของอาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ ผลการศึกษาพบว่า อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอเป็นสถานที่ที่สาม มีกิจกรรมทั้งการพักผ่อน ทำงาน และพบปะสังสรรค์ โดยมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความเป็นสถานที่ที่สามของ เรย์ โอลเดนเบิร์ก ทั้ง 8 ข้อ นอกจากนั้น ยังพบคุณลักษณะด้านความยืดหยุ่น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความมีอิสระ ที่นำไปสู่ลักษณะเฉพาะในความเป็นสถานที่สุดโปรดของนักศึกษาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม การศึกษานี้ ได้แสดงความเป็นสถานที่ที่สามสามารถจำกัดความขึ้นใหม่ โดยอาศัยความเข้าใจในพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางในการปรับตัวทางพื้นที่ใช้สอยเพื่อรองรับวิถีชีวิตของสังคมยุคใหม่ที่มีส่วนพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้คนในอนาคต

คำสำคัญ: สถานที่ที่สาม, มหาวิทยาลัย, สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน, สถานที่, พื้นที่ทางสังคม

Abstract

Arch Café & Studio is a place that supports activities and places outside the classroom for students in the field of architectural technology, apart from their homes and classrooms. This study examine the relationship between people and places in the third place dimension, which is a process of environmental psychology through the third place theory. A quantitative research method was used to examine the third place, activities, and characteristics leading to the third place of Arch Café & Studio. The results of the study found that Ach Café & Studio is a third place with activities for relaxation, work, and socializing, with 8 characteristics consistent with Ray Oldenberg's third places. In addition, the flexibility, facilities, and freedom characteristics were found, leading to the characteristics of being the favorite place of students in the field of architectural technology. This study shows that the third place can be redefined based on an understanding of the behavior and needs of users as important factors, and is a guideline for adapting the usable space to support the lifestyle of modern society, which will help develop and promote people's quality of life in the future.

Keywords: Third Place, Campus, Environment Outside the Classroom, Place, Social Space

Received: February 7, 2024; **Revised:** November 29, 2024; **Accepted:** March 3, 2025

1. บทนำ

ในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนในเมืองในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อการใช้ชีวิต การพบปะสนทนาส่วนใหญ่เป็นปฏิสัมพันธ์แบบไม่พบหน้ากัน เนื่องจากวิถีชีวิตที่ต้องเร่งรีบจากบ้านสู่ที่ทำงานและจากที่ทำงานกลับสู่บ้าน ในทางกลับกัน ผู้คนในยุคนี้โหยหาสถานที่ที่สามารถปลีกตัวเองเพื่อหลบเข้ามาพักผ่อน หรือปฏิสัมพันธ์กับผู้คนเพื่อการผ่อนคลาย สิ่งสะท้อนที่เด่นชัดจากการเกิดขึ้นของร้านกาแฟหรือคาเฟ่อย่างมากมายเพื่อเปิดพื้นที่เชื้อเชิญผู้คนเข้ามา แสดงให้เห็นว่าสังคมปัจจุบันกำลังต้องการสถานที่สาธารณะที่สามารถรองรับการใช้ชีวิตและส่งเสริมต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สถานที่ใช้สอยแบบเดิมหรือรูปแบบกิจกรรมที่คุ้นเคยกำลังถูกท้าทายจากพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภค พื้นที่ใช้สอยที่ปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงก็ต้องทยอยปิดตัว เกิดการแทนที่ด้วยพื้นที่ใช้สอยรูปแบบใหม่เข้ามารองรับวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน ซึ่งเรย์ โอลเดนเบิร์ก (Ray Oldenburg) นักสังคมวิทยาได้นิยามสถานที่ลักษณะเช่นนี้ว่า “สถานที่ที่สาม” (Third Place) โดยอ้างถึงหนังสือ The Great Good Place บรรยายถึงชุมชนที่มาร่วมตัวกันในสถานที่ที่ไม่ใช่บ้าน (สถานที่ที่หนึ่ง) และไม่ใช่ที่ทำงาน (สถานที่ที่สอง) หน้าที่ของสถานที่ที่สามให้ความสมดุลแก่ชีวิตของผู้คนนอกบ้านและที่ทำงาน มีส่วนสำคัญต่อการพบปะสังสรรค์แบบไม่เป็นทางการ เสริมสร้างความสัมพันธ์และความหลากหลายของการติดต่อสัมพันธ์ของคน และช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันของสถานที่และชุมชน (Oldenburg, 1989) สถานที่ที่สามจึงสะท้อนถึงการแสวงหามิติทางสังคมในชีวิตประจำวันจากสถานที่ภายนอกบ้านและที่ทำงาน Oldenburg (1999) ให้เหตุผลว่า สถานที่ที่สามเป็นสวรรค์ของความเป็นกันเองที่จำเป็นต่อประชาธิปไตยในท้องถิ่นและความมีชีวิตชีวาของชุมชน สถานที่เหล่านี้ให้ศักยภาพสำหรับพื้นที่ที่จะรวมเข้ากับสังคมได้และเพื่อยกระดับสุขภาพทางสังคมที่ดีขึ้น ในความสำคัญนี้เป็นการสร้างประสบการณ์จากการเข้ามามีส่วนร่วม จนนำไปสู่ความผูกพันต่อพื้นที่ ในขณะที่ Das (2008) เห็นว่า สถานที่ที่สามมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของผู้คนและเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นที่สะท้อนสภาพความเป็นอยู่ สภาพสังคมเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก วิถีชีวิตของผู้คนสัมพันธ์กันน้อยลงเพราะขาดสถานที่ที่รองรับความต้องการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ทำให้แนวคิดสถานที่ที่สามถูกนำมาใช้เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นในพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด สวนสาธารณะ ตลาด ศูนย์การค้า ร้านหนังสือ และโบสถ์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้มาเยือนใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ยาวนานขึ้นและเข้ามาบ่อยครั้งมากขึ้น เชื้อเชิญให้ผู้คนเข้ามามีประสบการณ์ แลกเปลี่ยนมาเยือนให้เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในพื้นที่นั้น เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกเดิมและเพิ่มจำนวนสมาชิกใหม่

สถานศึกษาในโลกยุคดิจิทัลมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประสงค์ พรหมเมตตา, 2563) การมุ่งพัฒนาคนเพื่อให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วยองค์ประกอบการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญ 5 ด้าน (สมศักดิ์ เอี่ยมคลัง, 2561) ทั้งด้านการบริหารการศึกษา ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ และด้านการประเมิน จะเห็นได้ว่า ปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงและเข้าถึงในการเตรียมการเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นก็คือความสำคัญของการเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่อผู้เรียนให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ นัทธิพิทย งามอาภาภิรักษ์ (2559) ที่ได้กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ถือเป็นระบบการสนับสนุนที่จัดการเงื่อนไขในการเรียนรู้ของมนุษย์ที่ดีที่สุด ช่วยสนับสนุนความสัมพันธ์ของมนุษย์ในทางบวกสำหรับการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านกายภาพที่ควรมีการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างแท้จริง ทุกพื้นที่ที่สามารถเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา (วีชานา อับดุลละ และ วุฒิชัย เนียมเทศ, 2020)

จากพฤติกรรมการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาในสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม เมื่อออกจากห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการ ส่วนใหญ่ออกไปใช้พื้นที่ภายนอกมหาวิทยาลัยหรือกลับที่พัก มีนักศึกษาส่วนน้อยที่ยังอยู่ในมหาวิทยาลัย ทำให้บรรยากาศภายในมหาวิทยาลัยขาดชีวิตชีวา ความสัมพันธ์ของนักศึกษาด้วยกัน รวมถึงความสัมพันธ์กับสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นน้อย เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนทั้งห้องสมุดและลานพักผ่อนต่าง ๆ ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักศึกษา จึงส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในช่วงเวลาที่อยู่ในมหาวิทยาลัย จากปัญหาดังกล่าวนั้น ทางสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนที่รองรับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลและกิจกรรมของคนรุ่นใหม่ สร้างมิติทางสังคมและการเรียนรู้นอกห้องเรียน นำไปสู่การปรับปรุงห้องปฏิบัติการของสาขาวิชาให้เป็นสถานที่สุดโปรดของนักศึกษา ใช้ชื่อใหม่ว่า “อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ” แต่ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณและพื้นที่ จึงสามารถรองรับนักศึกษาได้จำนวน 2 ชั้นปี โดยนำแนวคิดสถานที่ที่สามของ เรย์ โอลเดนเบิร์ก เพื่อสร้างลักษณะของพื้นที่ที่ส่งเสริมและเชื้อเชิญให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่การศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเป็นสถานที่ที่สามของ ‘อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ’ กิจกรรมและคุณลักษณะที่นำไปสู่สถานที่ที่สามที่สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

2. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดสถานที่ที่สาม

ในสังคมปัจจุบันนิยมใช้พื้นที่ร้านค้ากาแฟหรือบาร์เพื่อเป็นสถานที่พบปะผู้คนและเพื่อนใหม่ ต้องการปลีกเวลาเข้ามาเพื่อพักผ่อน พักสายตา หรือสนทนากับเพื่อน สถานที่ลักษณะนี้ปรากฏแทรกตัวอยู่ภายในชุมชนและมีส่วนสำคัญต่อวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน ซึ่ง เรย์ โอเดนเบิร์ก นักสังคมวิทยาได้อ้างถึงหนังสือ The Great Good Place นิยามสถานที่ลักษณะเช่นนี้ว่า “สถานที่ที่สาม” (Third Place) หมายถึง สถานที่ที่ไม่ใช่บ้าน (สถานที่ที่หนึ่ง) และไม่ใช่ที่ทำงาน (สถานที่ที่สอง) แต่เป็นสถานที่สุดโปรดที่ใครก็ไปได้ เช่น ร้านกาแฟ ศูนย์ชุมชน บาร์ สถานเสริมความงาม ร้านค้าทั่วไป เป็นต้น สถานที่เหล่านี้ให้ความสมดุลแก่ชีวิตของผู้คนนอกเหนือจากบ้านและที่ทำงาน มีส่วนสำคัญต่อวัฒนธรรมของสังคมอเมริกัน มีความสำคัญต่อชุมชนด้วยเหตุผลหลายประการ โดยโดดเด่นในการใช้เป็นสถานที่พบปะสังสรรค์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้คนรู้สึกเหมือนอยู่บ้าน เสริมสร้างความสัมพันธ์และความหลากหลายของการติดต่อสัมพันธ์ของคน โดยช่วยสร้างความรู้สึกของถิ่นที่และชุมชน และความเป็นไปได้ในการพัฒนาความสัมพันธ์และความคิดที่ไม่สามารถแสวงหาได้จากที่อื่น สอดคล้องกับ Glover and Parry (2009) ที่เห็นว่า การหลุดพ้นจากกิจวัตรประจำวันเข้ามาในสถานที่ที่สามนั้นมีบทบาทสำคัญ ไม่ใช่เพียงเป็นสถานที่ที่ปลีกตัวออกมาเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่พาผู้คนเปิดสู่โลกใหม่ชั่วคราว เช่นเดียวกับ Myers (2012) เห็นว่า สถานที่ที่สามเป็นจุดยึดเหนี่ยวของชีวิตในชุมชน สามารถอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ สอดคล้องกับ ฌูญีนา โอลาสเซรีปาดัง (2564) ที่ได้ให้ความหมายของสถานที่ที่สามว่า เป็นจุดยึดของวิถีชีวิตในชุมชน อำนวยความสะดวกและส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในวงกว้างและสร้างสรรค์มากขึ้น เป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนในสถานที่สาธารณะกับคนคุ้นเคย แต่ขณะเดียวกันก็มีโอกาสที่จะได้รู้จักคนใหม่ ดังนั้น สถานที่ที่สามเป็นสถานที่ที่นอกเหนือจากบ้านหรือที่ทำงาน เป็นสถานที่ที่ผู้คนปลีกตัวเข้ามาพบปะสนทนาหรือพักผ่อน ทั้งการเข้ามาคนเดียวหรือมาพบคนรู้จัก รวมถึงการพบเจอเพื่อนใหม่ที่ไม่สามารถแสวงหาได้จากที่อื่น

ผู้คนแสวงหาชีวิตทางสังคมในชีวิตประจำวันที่ไม่ได้จากบ้านและที่ทำงาน การปลีกเวลาเข้ามาใช้ชีวิตในสถานที่ที่สามแสดงถึงบทบาทสำคัญที่มีต่อผู้คน Jeffres, Bracken, Jian, and Casey (2009) ได้ให้ความสำคัญของสถานที่ที่สาม เป็นสิ่งส่งเสริมชุมชนและการสื่อสารระหว่างคนที่เกิดขึ้นภายนอกบ้านและที่ทำงาน สอดคล้องกับ Oldenburg and Brissett (1982) สถานที่ที่สามทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะเฉพาะสำหรับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ให้บริบทสำหรับความเป็นกันเอง เป็นธรรมชาติ การสร้างชุมชน และการแสดงออกทางอารมณ์ สถานที่ที่สามยังทำหน้าที่เป็นช่องทางในการติดต่อกับความเป็นจริงผ่านความสนทนากลุ่ม ความผูกพันส่วนตัวที่เกิดขึ้นภายนอกบ้านและที่ทำงาน เช่นเดียวกับ ฌูญีนา โอลาสเซรีปาดัง (2564) ได้อธิบายว่า ทำไมเราต้องมีสถานที่ที่สามด้วย ในเมื่อบ้านเองก็เหมือนจะเป็นที่สำหรับพักผ่อนให้กับเราได้ เหตุผลตามที่ เรย์ โอเดนเบิร์ก อธิบาย สถานที่ที่สามเปรียบเสมือนการรวมตัวของชุมชนหรือพื้นที่บริบทใกล้เคียง เป็นพื้นที่ที่สร้างความรู้สึกต่อสถานที่โดยรอบมากขึ้น และเป็นพื้นที่ที่ไม่มีการตัดสิน ทำให้ทุกคนสามารถใช้พื้นที่แสดงความเป็นตัวตนออกมาได้อย่างอิสระบนพื้นฐานของความเป็นพื้นที่สาธารณะ

สถานที่ที่สามเปิดรับทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่มคนที่สมัครใจและพอใจเข้ามาใช้เวลาอยู่ที่นั่นได้ ปลีกตัวมาพักผ่อน ทำกิจกรรมในสถานที่โปรด เอาตัวเองหลุดออกจากระบบแบบแผนของบ้านและที่ทำงาน บางส่วนเข้ามาต้องการความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ บางส่วนเข้ามาพบปะผู้คน รวมถึงการเปิดรับเพื่อนใหม่ ซึ่งบรรยากาศในสถานที่ที่สามพร้อมที่จะเกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เกิดการแลกเปลี่ยนสนทนา การแสดงออกทางความคิดและความรู้สึก ปฏิกริยาทางสังคมเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้คน สร้างความผูกพัน ความสำนึกต่อผู้คนและชุมชน นำไปสู่การหล่อหลอมให้คนรู้สึกถึงความเป็นสมาชิก ความเป็นพลเมือง ทำให้บรรยากาศในชุมชนมีชีวิตชีวาและมีความหมายต่อผู้คนในชุมชน สิ่งที่เชื้อเชิญผู้คนเข้ามาในสถานที่ที่สาม เรย์ โอเดนเบิร์ก ได้เสนอคุณลักษณะของสถานที่ที่สามไว้ 8 ประการ (Oldenburg, 1989) ได้แก่

- 1) พื้นที่ที่เป็นกลาง (Neutral Ground) ผู้เข้ามาในสถานที่ที่สามจะไม่ผูกมัดกับพื้นที่ ทั้งทางการเงิน ทางการเมือง ทางกฎหมาย หรืออย่างอื่น ๆ ซึ่งบุคคลมีอิสระที่จะมาและไปได้ตามใจต้องการ
- 2) พื้นที่ที่มีความเท่าเทียม (Leveler) สถานที่ที่สามยังทำหน้าที่เป็นตัวปรับระดับให้ทุกคนอยู่ในระดับเดียวกัน ลบเลือนความแตกต่างของผู้มาเยือน
- 3) การสนทนาเป็นกิจกรรมหลัก (Conversation is the Main Activity) การสนทนาที่สนุกสนานเป็นจุดสนใจหลักของกิจกรรมในสถานที่ที่สาม
- 4) การเข้าถึงได้ง่ายและเปิดรับผู้คนเข้ามาประจำ (Accessibility and Accommodation) เป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นสถานที่ที่สามที่ให้บริการได้ดีและเต็มที่ที่สุด จะต้องเปิดและเข้าถึงได้โดยง่าย
- 5) การมีขาประจำ (The Regulars) สถานที่ที่สามได้วางขาประจำไว้ที่แกนกลางของสถานที่ มีส่วนทำให้พื้นที่ไม่เรียบเหวขาประจำในพื้นที่ยังดึงดูดผู้มาใหม่ และพร้อมให้ความช่วยเหลือผู้เข้ามาใหม่ รู้สึกถึงการยินดีต้อนรับและอยากอยู่ในพื้นที่
- 6) การไม่เป็นที่น่าสนใจ (A Low Profile) โครงสร้างทางกายภาพของสถานที่ที่สามมักจะธรรมดา มีรายละเอียดต่ำ ไม่มีความฟุ่มเฟือยหรือความโอ้อวด จึงยอมรับทุกอย่างของบุคคลจากหลากหลายชนชั้น ทำให้ผู้เข้ามาประจำรู้สึกอบอุ่นเหมือนอยู่บ้าน

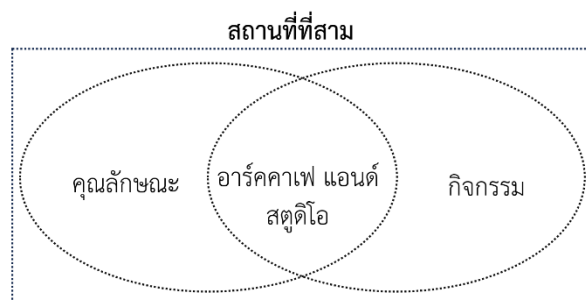
7) อารมณ์ของสถานที่ที่สนุกสนาน (The Mood is Playful) น้ำเสียงของการสนทนาภายในสถานที่ที่สามไม่เคยถูกทำให้เกิดบรรยากาศตึงเครียดหรือความเกลียดชัง รวมถึงสร้างบรรยากาศโดยรวมในแบบไม่เป็นทางการ

8) บ้านหลังที่สอง (A Home Away From Home) ถึงแม้จะแตกต่างจากบ้านอย่างสิ้นเชิง แต่สถานที่ที่สามคล้ายคลึงกับบ้านอย่างน่าทึ่งในด้านความสบายใจ ให้ความรู้สึกอบอุ่น และครอบคลุม

แนวคิดเรื่องสถานที่ที่สามถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชุมชนและความเป็นอยู่ที่ดี แต่ก็เผชิญกับความท้าทายในโลกดิจิทัลและการแปรรูปที่เพิ่มมากขึ้น แรงกดดันทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาเมือง ทฤษฎีสถานที่ที่สามอาจมีการพัฒนาเพื่อปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของพลวัตทางสังคม แต่หลักการพื้นฐานของการส่งเสริมการเชื่อมต่อชุมชน และการสร้างสมดุลชีวิตของเราให้อยู่เหนือขอบเขตของบ้านและที่ทำงาน แนวคิดสถานที่ที่สามถูกนำมาใช้เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นในพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ดังเช่น การนำแนวความคิดสถานที่ที่สามไปสู่การสร้างคริสตจักรเป็นพื้นที่ที่เป็นกลางที่ผู้คนสามารถเข้ามารวมตัวกันได้ และเป็นจุดหมายปลายทางในละแวกบ้านมากกว่าที่จะเป็นเพียงเฉพาะคนในคริสตจักร การออกแบบโบสถ์ Centre Pointe ในเมือง Kentwood รัฐมิชิแกน (Huyser & Fridsma, 2006) การปรับตัวของพิพิธภัณฑ์เพื่อก้าวขึ้นสู่ความเป็นสถานที่ที่สามที่ตระหนักว่าการสร้างแบบจำลองตามแนวคิดสถานที่ที่สามของ เรย์ โอดินเบิร์ก จะเป็นแนวทางที่ดีในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายใหม่ และขยายกลุ่มเป้าหมายที่มีอยู่เดิมในช่วงเวลานี้ผู้ชมไม่ได้มุ่งเน้นที่การศึกษาความรู้จากพิพิธภัณฑ์เพียงอย่างเดียว แต่สนใจประสบการณ์ทางสังคมด้วย ผู้ชมต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนแบ่งปันในการสนทนา ในส่วนสถานที่ที่สามอย่างพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะในกรุงลอนดอน ถูกกล่าวถึงการเป็นสถานที่ที่ผู้คนชอบแวะเวียนมาเพื่อไปเที่ยวหรือพบปะผู้คน (Slater & Koo, 2010) อีกทั้งในความสำเร็จของร้านกาแฟสตาร์บัคส์ คือ การนิยามตัวเองว่าเป็นธุรกิจให้บริการกาแฟ และสร้างร้านให้เป็นสถานที่ที่สามที่ผู้คนมาพักผ่อน พบปะ พูดคุย เพื่อส่งมอบประสบการณ์ที่ถูกค่านั่งดื่มกาแฟที่ร้านและใช้เวลาภายในร้าน ไม่ว่าร้านรมย์ไปกับเครื่องดื่มแก้วโปรด หรือนั่งดื่มกาแฟ หรือเครื่องดื่มประเภทอื่น และทำงานไปด้วย หรือเป็นสถานที่ที่พบปะพูดคุยกัน หัวใจสำคัญที่ร้านกาแฟสตาร์บัคส์มักจะยึดถือเสมอมาคือการจัดวางที่นั่งภายในร้านให้สอดคล้องกับนิยามความเป็นบ้านหลังที่สาม ที่พร้อมโอบรับลูกค้าทุกคนให้เข้ามาใช้บริการ และนั่งพักผ่อนหย่อนใจ เข้ามานั่งจิบกาแฟถ้วยโปรด ทำงาน แลกเปลี่ยนบทสนทนากับเพื่อน ประชุมงานกับลูกค้า อ่านหนังสือกับเพื่อน ฯลฯ ถึงขั้นที่พวกเขาได้จำกัดความนโยบายของการเป็นสถานที่ที่สามด้วยตัวเอง เนื่องจากร้านสตาร์บัคส์ไม่ได้ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้าเป็นหลัก แต่เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งการผ่อนคลาย และการทำงาน และการสนทนาผ่านโซเชียลมีเดีย การสนทนายังคงเป็นกิจกรรมหลักของสถานที่ที่สาม (Lukito & Xenia, 2017) ดังนั้น ความเป็นสถานที่ที่สามของสตาร์บัคส์อาจไม่สัมพันธ์กับคุณสมบัติของสถานที่ที่สามของ เรย์ โอดินเบิร์ก ทั้งหมด ดังเช่น ในประเด็นบรรยากาศการตกแต่งที่ธรรมดาไม่เป็นที่สนใจมากนัก (Low Profile) เพราะร้านได้รับการตกแต่งให้น่าสนใจในเชิงพาณิชย์ แต่ความหมายของสถานที่ที่สามของร้านสตาร์บัคส์ยังคงได้รับความนิยมอย่างเหนียวแน่นในฐานะพื้นที่ที่สามระหว่างบ้านและที่ทำงานเป็นเวลาหลายทศวรรษ (Woldoff, Lozzi, & Dilks, 2013) การนำแนวคิดสถานที่ที่สามเข้ามาเปลี่ยนแปลงการใช้สอยเกิดการผสมผสานความเป็นพื้นที่ใหม่กับพื้นที่เดิม เข้ามาเติมเต็มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้คน เพื่อให้ผู้มาเยือนใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ยาวนานขึ้น และเข้ามาบ่อยครั้งมากขึ้น เชื่อเชิญให้ผู้คนที่เข้ามาใช้บริการนี้ แปลงจากผู้มาเยือนให้เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในพื้นที่นั้น เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกเดิม และเพิ่มจำนวนสมาชิกใหม่

3. กรอบแนวคิด

ในการศึกษานี้ นำแนวคิดสถานที่ที่สามของ เรย์ โอดินเบิร์ก มาสำรวจความเป็นสถานที่ที่สาม อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอ คุณลักษณะ และกิจกรรมที่ทำให้คาเฟ่แอนด์สตูดิโอเป็นสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม (ดังภาพที่ 1)



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

4. พื้นที่ศึกษา

อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ เป็นอาคารชั้นเดียว ตั้งอยู่ใกล้อาคารเรียนหลัก โรงอาหาร และร้านสะดวกซื้อ ประกอบด้วย พื้นที่ภายในและพื้นที่ภายนอก พื้นที่ภายในมีขนาด 70 ตารางเมตร จากเดิมก่อนปรับปรุงเป็นห้องปฏิบัติการเก่าที่มีสภาพทรุดโทรม ขาดการซ่อมแซม ผนังมีร่องรอยการทาสี ฟันสี ชัดเขียนภาพ และข้อความต่าง ๆ รวมถึงขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งโต๊ะ เก้าอี้ แสงสว่าง และปลั๊กไฟ สัญญาณอินเทอร์เน็ต และพัดลมที่ไม่เพียงพอ จึงมีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่เข้ามาใช้พื้นที่ตามสภาพที่เป็นอยู่ (ดังภาพที่ 2) ส่วนพื้นที่ภายนอกประกอบด้วยพื้นที่ว่างบริเวณด้านหน้า (สระน้ำ) มีที่นั่ง และต้นไม้ใหญ่ที่ร่มรื่น และส่วนพื้นที่ว่างด้านข้างบริเวณลานจอดรถกลางแจ้ง พื้นที่ประมาณ 80 ตารางเมตร สามารถใช้จัดกิจกรรมภายนอก และใช้เป็นลานทำกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษา โดยพื้นที่ทั้งสองส่วนมีความเชื่อมต่อกัน จึงสามารถรองรับกิจกรรมได้หลากหลาย (ดังภาพที่ 3)



ภาพที่ 2 สภาพพื้นที่ภายในห้องปฏิบัติการ



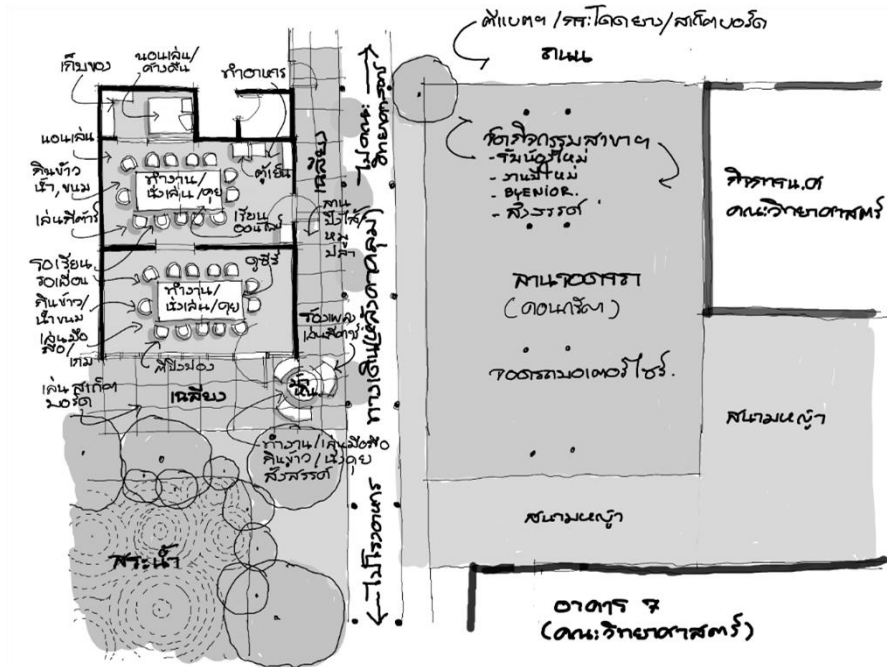
ภาพที่ 3 สภาพพื้นที่ภายนอกห้องปฏิบัติการ

ในปี พ.ศ. 2562 ทางสาขาวิชาจึงมีแนวคิดพัฒนาพื้นที่รองรับการใช้ชีวิตของนักศึกษานอกห้องเรียน โดยพัฒนาขึ้นจากห้องปฏิบัติการสาขาวิชาให้มีสภาพน่าเข้ามาใช้ สามารถรองรับความต้องการของนักศึกษาปัจจุบันได้ โดยให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงตั้งแต่กระบวนการคิด ออกแบบ ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติการปรับปรุง มีแนวทางการปรับพื้นที่เน้นการเชื้อเชิญให้นักศึกษาเข้ามาใช้ โดยสร้างบรรยากาศน่าอยู่ น่าใช้ และเป็นกันเอง รวมถึงให้นักศึกษามีบริหารจัดการพื้นที่เองทั้งหมด โดยมีสาขาวิชาให้คำปรึกษาและงบประมาณ เพื่อให้พื้นที่นี้เป็นสถานที่สุดโปรดแห่งหนึ่งของนักศึกษาที่สามารถใช้ชีวิตนอกห้องเรียนภายในมหาวิทยาลัย ส่วนพื้นที่บริเวณภายนอกทั้งด้านหน้าและด้านข้าง ยังคงเป็นลานโล่งเพื่อรักษาความยืดหยุ่นในการใช้พื้นที่และความร่มรื่น จึงเน้นปรับปรุงในเรื่องการดูแลรักษาความสะอาดโดยรอบให้น่าใช้งาน ทั้งภายในและภายนอก รวมถึงเพิ่มการทาสีตกแต่งผนังให้เกิดลวดลายและสีสันในบางมุม เพื่อสร้างอัตลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นนักศึกษาทางด้านการออกแบบ (ดังภาพที่ 4)



ภาพที่ 4 ลักษณะการใช้พื้นที่อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอทั้งภายในและภายนอก

ตลอดระยะเวลา 1 ปี (มกราคม พ.ศ. 2563 - มกราคม พ.ศ. 2564) ภายหลังจากการปรับปรุงพื้นที่ห้องปฏิบัติการให้เป็นสถานที่พักผ่อนและทำงานของนักศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาหมั่นเวียนกันเข้ามาใช้งานเป็นประจำ จากการสังเกตพบว่า นักศึกษาเข้ามาใช้พื้นที่ทั้งภายนอกและภายใน เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งทำงาน นั่งเล่น นั่งคุย รับประทานอาหาร ขนม และเครื่องดื่ม เล่นกีตาร์ ร้องเพื่อน ร้องเรียน ดูโทรศัพท์มือถือ เล่นสเก็ตบอร์ด ทำอาหาร สังสรรค์ จัดงานรับน้องใหม่ จัดงานปีใหม่ จัดงานเลี้ยงจบการศึกษา ฯลฯ เป็นการเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งการทำงานและการพักผ่อน ทำให้พื้นที่นี้กลายเป็นสถานที่รองรับวิถีชีวิตของนักศึกษาภายในรั้วมหาวิทยาลัย (ดังภาพที่ 5) จึงนำไปสู่การสำรวจความเป็นสถานที่ที่สามของ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ ภายหลังจากการปรับปรุง



ภาพที่ 5 ผังกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายใน อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ

5. วิธีการศึกษา

ในการศึกษานี้ เป็นการสำรวจความเป็นสถานที่ที่สาม ซึ่งเป็นกระบวนการทางด้านจิตวิทยาสภาพแวดล้อม (Environmental Psychology) ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของพื้นที่ที่ไม่ใช่บ้านและที่ทำงาน (ห้องเรียน) แนวทางการศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ในลักษณะการวัดเชิงความถี่ สะท้อนถึงความเป็นสถานที่สุดโปรด (สถานที่ที่สาม) ที่นักศึกษาเลือกเข้ามาใช้ประจำ กิจกรรมที่นักศึกษาเข้ามาใช้ และคุณลักษณะของความเป็นสถานที่ที่สาม ในส่วนการกำหนดจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างนั้น เนื่องจาก อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ เป็นพื้นที่เฉพาะของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม และมีขนาดพื้นที่ภายในจำกัด สามารถรองรับนักศึกษาได้ไม่เกิน 40 คน จึงใช้เป็นสถานที่ของนักศึกษาจำนวน 2 ชั้นปีเป็นหลัก จำนวนกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 17 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 18 คน

6. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ตามแนวคิดสถานที่ที่สามของโอเดนเบิร์ก ใช้เรียกสถานที่ที่สามอีกชื่อหนึ่งว่า 'สถานที่สุดโปรด' ที่นอกเหนือจากบ้านและที่ทำงาน (ห้องเรียน) ประเด็นที่ทำการสอบถามจึงมุ่งค้นหาสถานที่สุดโปรดภายนอกห้องเรียนในมหาวิทยาลัย โดยการสำรวจความเป็นสถานที่ที่สามของอาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ กิจกรรม และคุณลักษณะที่นำไปสู่สถานที่ที่สาม ผลการศึกษาในแต่ละส่วนมีดังนี้

6.1 ความเป็นสถานที่ที่สามของอาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ

โดยผลสำรวจพบว่า สถานที่สุดโปรดภายในมหาวิทยาลัย (นอกจากห้องเรียน) ที่นักศึกษาเข้าไปใช้เวลาเรียน ได้แก่ ร้านกาแฟ/ร้านนม โรงอาหาร อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ และสตูดิโอชั้น 7 (ตึก 18) สรุปข้อมูลการสำรวจ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานที่ที่สามหรือสถานที่สุดโปรดภายในมหาวิทยาลัย

สถานที่	น.ศ. ชั้นปีที่ 2	น.ศ. ชั้นปีที่ 3	รวม	ร้อยละ
ร้านกาแฟ/ร้านนม	1	1	2	5.71
โรงอาหาร	4	4	8	22.86
อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ	17	16	33	94.28
สตูดิโอสถาปัตย์ (ชั้น 7)	3	3	6	17.14

จากข้อมูลการสำรวจพบว่า นักศึกษาเข้ามาใช้ อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ สูงที่สุด (94.28%) รองลงมา ได้แก่ โรงอาหาร (28.86%) สตูดิโอชั้น 7 (ตึก 18) (17.14%) และร้านกาแฟ/ร้านนม (5.71%) ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าว เป็นสิ่งยืนยันได้ว่า อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ เป็นสถานที่ที่สาม หรือสถานที่สุดโปรดของนักศึกษา ส่วนสถานที่อื่น ๆ ได้แก่ โรงอาหาร สตูดิโอชั้น 7 (ตึก 18) และร้านกาแฟ/ร้านนม เป็นสถานที่ที่สามของนักศึกษาบางคน โดยความถี่ของการเข้ามาใช้พื้นที่ อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่ในการเข้ามาใช้อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ

ความถี่	น.ศ. ชั้นปีที่ 2	น.ศ. ชั้นปีที่ 3	รวม	ร้อยละ
น้อยกว่า 4 วัน / เดือน (น้อยมาก)	-	-	-	-
4-8 วัน / เดือน (น้อย)	-	-	-	-
9-12 วัน / เดือน (ปานกลาง)	-	-	-	-
13-16 วัน / เดือน (บ่อย)	4	4	8	24.24
มากกว่า 16 วัน / เดือน (บ่อยมาก)	13	12	25	75.76

จากข้อมูลการสำรวจพบว่า นักศึกษาเข้ามาใช้บ่อยถึงบ่อยมาก (13 วันต่อเดือนขึ้นไป) สูงถึง 100% แสดงถึง อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ สามารถเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวันที่อยู่ระหว่างบ้านและห้องเรียน สามารถเชื่อมักศึกษาเข้ามาใช้ชีวิตเป็นประจำ อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ จึงกลายเป็นสถานที่ที่สามที่เหมาะสมกับการเข้ามารวมตัวกันของนักศึกษา สามารถใช้ทำกิจกรรมที่ต้องการซึ่งไม่สามารถแสวงหาได้จากที่อื่น ในอีกด้านหนึ่งสะท้อนถึงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยที่รองรับการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับนักศึกษา ทั้งห้องสมุดและลานพักผ่อนต่าง ๆ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้ สถานที่ที่สาม จึงเป็นมากกว่าพื้นที่พักผ่อนที่ทางมหาวิทยาลัยจัดไว้ให้

6.2 กิจกรรมในอารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ

อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ มีขนาดพื้นที่จำกัดเมื่อเทียบกับลานนั่งพักผ่อนและพื้นที่เรียนรู้อื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัย ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นพื้นที่นอกห้องเรียนที่นักศึกษาเลือกเข้ามาใช้และเลือกให้เป็นสถานที่สุดโปรดในชีวิตประจำวันสูงที่สุด ลักษณะความต้องการเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่พื้นที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ โดยข้อมูลการสำรวจกิจกรรมในพื้นที่ อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กิจกรรมในพื้นที่อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ

กิจกรรม	น.ศ. ชั้นปีที่ 2	น.ศ. ชั้นปีที่ 3	รวม	ร้อยละ
ทำงาน	17	16	33	100
กินข้าว	12	15	27	81.81
พักผ่อน	12	16	28	84.84
คุยกับเพื่อน	16	16	32	96.96
เล่นโทรศัพท์	13	15	28	84.84
ออกกำลังกาย	6	5	11	33.33
รอเพื่อน	14	13	27	81.81
รอเรียน	17	16	33	100
สังสรรค์	12	12	24	72.72
อ่านหนังสือ	7	6	13	39.39
อื่น ๆ	4	4	8	24.24

จากข้อมูลการสำรวจ พบว่า กิจกรรมที่นักศึกษานิยมทำในพื้นที่ (มากกว่า 50%) ได้แก่ ทำงาน รอเรียน คุยกับเพื่อน พักผ่อน เล่นโทรศัพท์ รอเพื่อน กินข้าว และสังสรรค์ โดยเฉพาะกิจกรรมการทำงาน รอเรียน และคุยกับเพื่อนเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาเข้ามาใช้สูงมาก (สูงกว่า 90%) ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นน้อย (33.33%) ได้แก่ ออกกำลังกาย อ่านหนังสือ เล่นดนตรี ร้องเพลง ดูหนัง และนอน ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า อารคคาเฟ่แอนดส์สตูดิโอ เป็นพื้นที่ที่นักศึกษาเข้ามาทำกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของแต่ละคน ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน โดยนักศึกษาใช้เป็นสถานที่ทำงานนอกห้องเรียน และกิจกรรมที่เกี่ยวกับสันทนาการและ

พักผ่อน นำไปสู่การเข้ามารวมตัวกันที่สร้างพื้นที่ทางสังคมที่มีบรรยากาศเชื้อเชิญให้นักศึกษาเข้ามาใช้และทำกิจกรรมตามความสนใจ เพื่อสร้างประสบการณ์กับพื้นที่ทั้งการพักผ่อน สันทนาการ พุดคุย พบปะสังสรรค์ และทำงานในพื้นที่เดียวกัน แม้ว่าขนาดพื้นที่จะจำกัด แต่สามารถรองรับกิจกรรมที่หลากหลาย แสดงถึงคุณสมบัติความยืดหยุ่นของพื้นที่ได้อย่างดี

6.3 คุณลักษณะของสถานที่ที่สามของอาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ

การปรับเปลี่ยนสภาพพื้นที่ห้องปฏิบัติการของสาขาวิชาทั้งสภาพแวดล้อมกายภาพ ชื่อเรียกสถานที่ รวมถึงการบริหารจัดการที่นักศึกษาเข้ามาดำเนินการโดยที่สาขาวิชาให้คำปรึกษาและสิ่งสนับสนุน ทำให้ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ กลายเป็นสถานที่ประจำในชีวิตประจำวันของนักศึกษา นำไปสู่การค้นหาคุณลักษณะของ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ ที่นำไปสู่สถานที่ที่สาม โดยใช้แบบสอบถามสำรวจคุณลักษณะจากตัวเลือก ได้แก่ การเข้าออกได้สะดวก ไม่มีกฎเกณฑ์เข้มงวด มีชีวิตชีวา มีคนเข้ามาใช้ประจำ มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต บรรยากาศสงบ ใช้เสียงดังได้ เหมือนบ้านหลังที่สอง ใกล้ร้านอาหาร 7-11 ใกล้อาคารเรียน ห้องพักอาจารย์ มีพื้นที่ทำกิจกรรมได้ทั้งภายในและภายนอก และเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งผลการสำรวจปัจจัยที่ทำให้เข้ามาใช้ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ แสดงในตารางที่ 4

4

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เข้ามาใช้อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ

คุณลักษณะ	น.ศ. ชั้นปีที่ 2	น.ศ. ชั้นปีที่ 3	รวม	ร้อยละ
เข้าออกได้สะดวก	13	13	26	78.78
ไม่มีกฎเกณฑ์เข้มงวด	11	14	25	75.75
มีชีวิตชีวา	11	12	23	69.69
มีคนเข้ามาใช้ประจำ	14	14	28	84.84
มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต	15	16	31	93.93
บรรยากาศสงบ	9	7	16	48.48
สามารถเสียงดังได้	13	8	21	63.63
เหมือนบ้านหลังที่ 2	14	13	27	81.81
ใกล้ร้านอาหาร/ 7-11	17	14	31	93.93
ใกล้อาคารเรียน/ ห้องพักอาจารย์	3	14	17	51.51
มีพื้นที่ทำกิจกรรมทั้งภายในและภายนอก	15	13	28	84.84

จากผลสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 33 คน โดยเหตุผลในการเข้ามาใช้ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ พบว่า สถานที่ที่มีอินเทอร์เน็ต และใกล้ร้านอาหารและร้านสะดวกซื้อ (ร้าน 7-11) มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 93.93 มีคนเข้ามาใช้ประจำ และทำกิจกรรมได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 84.84 เสมือนเป็นบ้านหลังที่สอง มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 81.81 เข้า - ออกได้สะดวก มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 78.78 ไม่มีกฎเกณฑ์เข้มงวด มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 75.75 มีชีวิตชีวา มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 69.69 ใช้เสียงดังได้ มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 63.63 ใกล้อาคารเรียน / ห้องพักอาจารย์ สาขาวิชา มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 51.51 และบรรยากาศสงบมีเย็น มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 48.48

นักศึกษาให้เหตุผลการเข้ามาใช้พื้นที่ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ ส่วนใหญ่ (มากกว่า 50%) เนื่องจากสถานที่มีระบบอินเทอร์เน็ต อยู่ใกล้ร้านอาหารและร้านสะดวกซื้อ มีคนเข้ามาใช้ประจำ มีพื้นที่ทำกิจกรรมได้ทั้งภายในและภายนอก รู้สึกเหมือนบ้านหลังที่สอง ใกล้อาคารเรียนและห้องพักอาจารย์ เข้า - ออกสะดวก ไม่มีกฎเกณฑ์เข้มงวด มีชีวิตชีวา และใช้เสียงดังได้ นอกจากนี้ นักศึกษาบางส่วนให้เหตุผลการเข้ามาใช้พื้นที่จากสถานที่ที่มีบรรยากาศสงบ (ต่ำกว่า 50%) แสดงถึงบางช่วงเวลา อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ สามารถเป็นสถานที่พักผ่อน ทำงาน และอ่านหนังสือได้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะความยืดหยุ่นของการใช้พื้นที่ ทำให้สามารถรองรับกิจกรรมที่หลากหลายในแต่ละช่วงเวลา และในทางตรงกันข้าม แม้ว่าสถานที่จะไม่สงบ แต่จำเป็นต้องใช้เพื่อทำงานหรืออ่านหนังสือเพราะไม่มีสถานที่อื่นที่เหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าว นำมาสู่การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับคุณลักษณะของสถานที่ที่สามตามแนวทางของ เรย์ โอลเดนเบิร์ก (Oldenburg, 1989) ทั้ง 8 ข้อ ดังนี้

1) พื้นที่ที่เป็นกลาง (Neutral Ground) อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ เป็นพื้นที่สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา ไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง นักศึกษาสามารถมีอิสระที่จะเข้าและออกได้ตามต้องการ

2) พื้นที่ที่มีความเท่าเทียม (Leveler) พื้นที่ที่รองรับนักศึกษานอกห้องเรียนของสาขาวิชา อาจมีความแตกต่างทางระดับของความเป็นรุ่นพี่รุ่นน้องกัน แต่ทุกคนมีสถานะภาพเป็นนักศึกษาเท่าเทียมกัน ทำให้ความรู้สึกในความแตกต่างเกิดขึ้นน้อย

3) บทสนทนาที่เป็นกิจกรรมหลัก (Conversation is the Main Activity) สะท้อนพื้นที่ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการที่นักศึกษาเลือกเข้ามาใช้พักผ่อน พุดคุย หรือสังสรรค์กับเพื่อนเป็นประจำ รูปแบบสถานที่ที่สามโดยส่วนใหญ่เอื้อให้เกิด

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เน้นการมีบทสนทนาเป็นหลัก สอดคล้องกับการเกิดขึ้นของสถานที่ที่สามในคริสตจักร West Side มีสถานที่สำหรับสนทนาและสร้างมิตรภาพระหว่างมื้ออาหาร หรือเครื่องดื่มพิเศษ ใช้ร้านกาแฟในบรรยากาศสบายเพื่อสร้างพื้นที่ที่สามที่เชื้อเชิญให้กลุ่มหนึ่งโดยไม่เร่งคนผ่านตึก แต่กลับสร้างความรู้สึกขงอยู่ และทำความรู้จักกับคริสตจักรและผู้คนในคริสตจักรให้มากขึ้น ยิ่งคนที่รู้สึกสบายใจเมื่อเข้ามาโบสถ์ ก็ยังมีโอกาสมากขึ้นที่จะเดินทางต่อไปทางจิตวิญญาณของพวกเขา (Degroot, 2020) เช่นเดียวกับในกรณี พิพิธภัณฑสถาน จิม ทอมสัน ปรับพื้นที่เพื่อสร้างสถานที่ที่สามโดยเพิ่มพื้นที่พักผ่อนเพื่อให้เกิดบทสนทนาเป็นบรรยากาศที่มุ่งหวังให้เกิดในสถานที่แห่งนี้ (ปณณ กาญจนะโกติน, 2565)

4) การเข้าถึงง่าย และเปิดรับผู้คนที่เข้ามาประจำ (Accessibility and Accommodation) เนื่องจาก อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอ เป็นอาคารชั้นเดียวที่มีทางเข้าออกโดยตรง ทำให้นักศึกษาที่เข้ามาใช้มีความสะดวกในการเข้าออกได้อย่างอิสระ ต่างจากสตูดิโอชั้น 7 อาคาร 18 ที่ต้องขึ้นลิฟต์ และการเข้าออกอาคารมีกำหนดการปิดเปิดเป็นเวลาที่เหมาะสม การเข้าถึงที่สะดวกจึงมีส่วนสำคัญต่อการเชื้อเชิญผู้คนเข้ามาใช้ประจำ สอดคล้องกับการสร้าง GWM 4th Space ของค่ายรถยนต์ GWM ให้เป็นสถานที่ที่สามเพื่อสร้างฐานและความสัมพันธ์กับลูกค้า โดยใช้กลยุทธ์การสร้างพื้นที่เพื่อให้คนได้เข้าร่วมแบ่งปันประสบการณ์ ต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ และใช้ช่วงเวลาดี ๆ ด้วยกัน ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเลือกสถานที่ตั้งอยู่ภายใน ดิไอคอนสยาม ศูนย์การค้าใจกลางกรุงเทพมหานครที่เป็นแหล่งรวมผู้คนและมีการเข้าถึงที่สะดวก (ปาริฉัตร คำวาส, 2564) และในกรณีสถานที่ที่สามอย่างร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ที่มีแนวคิดโอเพ่นรับลูกค้าทุกคนให้เข้ามาใช้บริการและนั่งพักผ่อน เข้ามานั่งจิบกาแฟถ้วยโปรด ทำงาน แลกเปลี่ยนบทสนทนากับเพื่อน ประชุมกับลูกค้า ฯลฯ มีสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นต้อนรับทุกคน ลูกค้าสามารถใช้งานพื้นที่ในร้านรวมถึงลานหน้าร้านไม่ว่าจะซื้อกาแฟหรือสินค้าของร้านหรือไม่ก็ตาม ร้านกาแฟ สตาร์บัคส์ ยังคงความเป็นกลาง ซึ่งผู้คนสามารถเข้ามาได้อย่างง่ายดาย (Lukito & Xenia, 2017)

5) การมีขาประจำ (Regulars) พื้นที่อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอ บริหารจัดการโดยนักศึกษาสาขาวิชาทั้งสองชั้นปี จึงเป็นสถานที่ประจำของนักศึกษาหลายคน การเข้ามาใช้จึงสามารถพบเจอเพื่อนที่คุ้นเคยกัน แวะเวียนเข้ามาเป็นขาประจำในพื้นที่

6) การไม่เป็นที่สนใจ (A Low Profile) ด้วยข้อจำกัดทางด้านงบประมาณในการปรับปรุงกายภาพของ อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอ จึงเรียบง่ายและไม่โอ้อวด โดยเน้นไปที่การสร้างอัตลักษณ์ที่สื่อถึงศาสตร์ทางการออกแบบและความสนุกสนาน ที่ทำให้เกิดบรรยากาศอบอุ่นและเป็นกันเอง

7) อารมณ์ของสถานที่ที่สนุกสนาน (The Mood is Playful) อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอ เป็นพื้นที่รองรับนักศึกษานอกห้องเรียนซึ่งมีกฎระเบียบควบคุมน้อย สามารถใช้เสียงดังได้ และมีชีวิตชีวา นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมพูดคุย พักผ่อน สังสรรค์ รวมถึงกิจกรรมสนทนาต่าง ๆ ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ซึ่งแตกต่างจากสถานที่ส่วนอื่นภายในมหาวิทยาลัยที่ยังคงมีข้อจำกัดด้านการใช้งาน

8) เสมือนบ้านหลังที่สอง (A Home Away from Home) การที่นักศึกษารู้สึกว่า อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอ เสมือนบ้านหลังที่สองสะท้อนความรู้สึกความเป็นเจ้าของ ความรัก และความผูกพันในสถานที่ นักศึกษาที่เข้ามารู้สึกถึงความเป็นสมาชิกหรือครอบครัวเดียวกัน ความหลอมรวมนักศึกษาเข้ากับสถานที่จนกลายเป็นส่วนหนึ่ง และส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันในช่วงเวลาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับการนำแนวคิดสถานที่ที่สามมาใช้กับพิพิธภัณฑ์ โดยมีหลักคิดในการย้ายผู้เข้าชมจากตำแหน่งผู้ผู้ดูการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนกับสาธารณะสร้างศักยภาพของพิพิธภัณฑ์และสถาบันมรดกทางวัฒนธรรมอื่น ๆ เพื่อทำหน้าที่เป็นสถานที่มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคมเร่งด่วน ในศตวรรษที่ 21 พิพิธภัณฑ์ที่มีส่วนร่วมพร้อมที่จะเคลื่อนไหวในการสนับสนุนความพยายามในการจัดระเบียบชุมชนให้ได้มากที่สุด ทำหน้าที่เป็นบ้านหลังที่สอง (McCarter, Boge & Darlow, 2001)

นอกจากนั้น ยังพบคุณลักษณะเฉพาะที่นอกเหนือจากคุณลักษณะของสถานที่ที่สามตามแนวทางของ เรย์ โอเดนเบิร์ก ที่ทำให้ อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอเป็นสถานที่ประจำของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ดังนี้

1) ความสะดวก (Convenient) ซึ่ง อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอ ที่ตำแหน่งที่ตั้งอยู่ใกล้กับโรงอาหารหลักของมหาวิทยาลัยและร้านสะดวกซื้อ รวมถึงการมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่รองรับการเข้ามาใช้ชีวิตของนักศึกษา ทั้งการพักผ่อน และทำงานได้ คุณลักษณะความสะดวกไม่เชื่อมโยงกับคุณสมบัติสถานที่ที่สามของ เรย์ โอเดนเบิร์ก สอดคล้องกับการสร้างสถานที่ที่สามของร้านกาแฟสตาร์บัคส์ (Woldoff, Lozzi, & Dilks, 2013) ตั้งข้อสังเกตร้านกาแฟที่เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ต และพนักงานที่เป็นมิตรส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ความเป็นสถานที่ที่สามของ สตาร์บัคส์ อาจไม่สัมพันธ์กับคุณสมบัติของสถานที่ที่สามของ เรย์ โอเดนเบิร์ก (Lukito & Xenia, 2017) ร้านกาแฟสตาร์บัคส์ ติดป้ายว่าเป็นสถานที่ที่สาม หรือพื้นที่สาธารณะที่อำนวยความสะดวกแก่การรวมตัวของผู้นอกบ้านและที่ทำงาน

2) ความยืดหยุ่น (Flexibility) เนื่องจาก อาร์คาเฟ่แอนด์สตูดิโอ มีขนาดพื้นที่จำกัด แต่รองรับกิจกรรมที่หลากหลายสามารถปรับเปลี่ยนที่ว่างรองรับกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ด้วยแนวคิดในการเลือกใช้ชุดโต๊ะปิงปองที่พับเก็บได้ และแยกออกเป็นกลุ่มเล็กหรือรวมเป็นกลุ่มใหญ่ ทำให้อาณาเขตของโต๊ะ และเก้าอี้ ปรับเปลี่ยนตำแหน่งตามลักษณะการใช้งาน และประเภทกิจกรรมอยู่

เสมอ รวมถึงบรรยากาศของ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ แต่ละช่วงเวลาจึงมีความแตกต่างกัน และแตกต่างจากห้องเรียน และห้องปฏิบัติการทั่วไป สอดคล้องกับการปรับห้องสมุด Dokk 1 Knowledge Center ให้เป็นสถานที่ที่สามด้วยแนวคิดให้พื้นที่เป็นห้องนั่งเล่นของเมือง ด้วยเหตุนี้ จึงเน้นไปที่หนังสือน้อยลง และให้ความสำคัญกับความต้องการของคนมากขึ้น (Morehart, 2016) และเน้นการออกแบบภายในอาคารให้ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนการใช้สอยได้ง่าย (พีรตร แก้วลาย และ ทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า, 2561)

3) ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Member Relationship) เป็นพื้นที่รองรับเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาทั้งสองชั้นปี ความสัมพันธ์ของผู้ใช้จึงมีความเป็นเพื่อน พี่ และน้องร่วมสาขาวิชา คุณลักษณะในส่วนนี้มีความสัมพันธ์กับแนวคิดของ เรย์ โอเดนเบิร์ก มีส่วนที่ทำให้คนเข้ามาใช้เป็นประจำและมีเขาประจำที่แวะเวียนเข้ามา

4) ความมีอิสระ (Independent) การไม่มีกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด บ่งบอกถึงความเป็นพื้นที่ที่มีอิสระที่อยู่นอกกรอบของห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการ การเปลี่ยนแปลงเพื่อใช้เป็นสถานที่พักผ่อนนอกห้องเรียนที่ลดความเป็นทางการ สามารถนำอาหารและเครื่องดื่มเข้ามาได้ เข้าออกได้อิสระ ไม่เข้มงวดเรื่องการแต่งกาย ใช้เสียงหรือสนทนาเสียงดังได้ ทำให้บรรยากาศภายใน อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ ผ่อนคลาย น่าเชื่อถือให้นักศึกษาเข้ามา สอดคล้องการสร้างสถานที่ที่สามในห้องสมุดปัจจุบัน ดังเช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเบอร์ตัน หนึ่งในนั้นคือ นโยบายและขั้นตอนปฏิบัติ โดยได้ผ่อนคลายนโยบายอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อให้ นักศึกษากินและดื่มได้เกือบทุกที่ในห้องสมุด เปลี่ยนเวลาการปิดห้องสมุดถึงเที่ยงคืน และเริ่มเปิดห้องสมุดทุกวันตลอด 24 ชั่วโมงในช่วงการสอบ เพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว ช่วยให้นักศึกษารู้สึกว่าห้องสมุดเป็นสถานที่ของพวกเขา (Bruxvoort, 2017) ความมีอิสระจึงเป็นอีกลักษณะเด่นของ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ ที่แตกต่างจากสถานที่อื่นภายในมหาวิทยาลัย

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ที่รองรับการเข้ามาพักผ่อน สันทนาการ พูดคุย พบปะสังสรรค์ และทำงาน โดยมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดสถานที่ที่สามของ เรย์ โอเดนเบิร์ก ทั้ง 8 ข้อ นอกจากนั้น ยังพบคุณลักษณะอื่นที่เพิ่มขึ้นมาทั้งด้านความยืดหยุ่น ด้านความสะดวก และด้านความมีอิสระในการเข้ามาใช้พื้นที่ คุณลักษณะเหล่านี้จึงเป็นลักษณะเฉพาะของ อาร์คคาเฟ่แอนด์สตูดิโอ ที่สอดคล้องกับความต้องการ และพฤติกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม การศึกษานี้แสดงถึงสถานที่ที่สามเป็นสถานที่ที่จำเป็นในสถานศึกษา และมีส่วนสำคัญในการสร้างพื้นที่ทางสังคมของนักศึกษาในยุคดิจิทัล สถานที่ที่สามในปัจจุบันที่พบเห็นทั่วไปทั้งพื้นที่ทำงานร่วมกัน หรือร้านกาแฟ ได้สร้างคำจำกัดความทางคุณลักษณะของสถานที่ที่สามขึ้นมาใหม่ให้เป็นสถานที่ที่สะดวกสบาย หูหวิว และสวยงาม แต่ในทางกลับกัน สถานที่ธรรมดา แต่กลับเป็นสถานที่สุดโปรดหรือสถานที่ที่สามได้ โดยอาศัยความเข้าใจในพฤติกรรม และความต้องการของผู้ใช้เป็นสิ่งสำคัญ ในอนาคต ทิศทางของสถานที่ที่สามจึงสามารถนำไปปรับใช้ในงานสถาปัตยกรรมได้หลากหลายประเภท เกิดพื้นที่ใช้สอยใหม่ที่มีลักษณะผสมผสานกัน รองรับการใช้งานที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมถึงสำนึกต่อถิ่นที่ตลอดจนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้คนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมในโลกยุคใหม่

8. เอกสารอ้างอิง

- ณัฐนิชา โภาสเสรีปาดัง. (2564, 28 พฤษภาคม). *Central Perks-เรียนรู้น่ามองชิวิล์ดังตลอดกาลอย่าง Friends*. Citycracker. <https://citycracker.co/intangible-city/central-perks-friends/>
- น้ำทิพย์ อองอาจวนิชย์. (2559). แนวทางการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 16(2), 1-11.
- ประสงค์ พรหมเมตตา. (2563, 22 พฤษภาคม). *ทักษะในศตวรรษที่ 21*. <https://is.gd/gUm5Y1>
- ปาริฉัตร คำวาส. (2564, 2 กุมภาพันธ์). *The 4th Space*. <https://readthecloud.co/gmw-experience-center/>
- ปยุตต์ กาญจนะโกสิน. (2565, 26 มกราคม). *Jim Thompson Art Center อาร์ตเซนเตอร์แห่งใหม่ ที่ออกแบบอย่างยั่งยืนและตั้งใจเป็นพื้นที่สาธารณะทางศิลปะที่ผูกมิตรกับผู้คนและเมือง*. The Cloud. <https://readthecloud.co/jim-thompson-art-center/>
- พีรตร แก้วลาย และ ทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า. (2561). สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้สาธารณะรูปแบบใหม่: การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการเรียนรู้และผลกระทบที่มีต่อรายละเอียดโครงการ ที่ว่าง และสถาปัตยกรรมสู่ความรู้ร่วมสมัย. *JARS*, 15(2), 135-152. <https://doi.org/10.56261/jars.v15i2.167939>.
- วิชานา อับดุลเลาะ และ วุฒิชัย เนียมเทศ. (2020). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ”. *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences*, 227-245.
- สมศักดิ์ เอี่ยมมงคล. (2561). *การจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21*. ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

- Bruxvoort, D. (2017, October 12). *Library as third place: A strategic framework*. Sconul. <https://www.sconul.ac.uk/SCONULDownloadController/Download?iType=1&iID=351&cGUID=ce9370bb-7976-460d-a899-89983c52a72f&cTempLocation=>
- Das, D. (2008). Urban quality of life: A case study of Guwahati. *Social Indicators Research*, 88(2), 297–310.
- Degroot, D. (2020, February 2). *Creating third place spaces at church*. https://info.aspengroup.com/hs-fs/hub/288364/file-1210704834-pdf/Downloadable_Resources/Creating_Third_Spaces__Aspen_Group.pdf?hsCtaTracking=556b3c9b-23af-4a65-a2b8-d8792f2b9ec3%7C62f7e8cc-2047-4931-8b26-449a0836344f
- Glover, T. D., & Parry, D. C. (2009). A third place in the everyday lives of people living with cancer: Functions of Gilda's Club of Greater Toronto. *Health and Place*, 15(1), 97–106.
- Huysen, J., & Fridsma, S. (2006, February 2). *Steve Fridsma on the Church as a Third Place*. <https://worship.calvin.edu/resources/articles/steve-fridsma-church-third-place>
- Jeffres, L. W., Bracken, C. C., Jian, G., & Casey, M. F. (2009). The impact of third places on community quality of life. *Applied Research in the Quality of Life*, 4(4), 333–345.
- Lukito, Y. N., & Xenia, A. P. (2017). Café as third place and the creation of a unique space of interaction in UI campus. *Earth and Environmental Science*, 99.
- McCarter, J., Boge, G., & Darlow, G. (2001). Safeguarding the world's national treasures. *Science*, 294, 2099–2101.
- Morehart, P. (2016, May 4). *Library space planning: The third place*. The Library Incubator. <https://www.acohen.com/blog/library-space-planning-the-third-place/>
- Myers, P. (2012). *Going home: Essays, articles, and stories in honour of the Andersons*. Oak Hill College.
- Oldenburg, R. (1989). *The great good place*. Da Capo Press.
- Oldenburg, R. (1999). *The great good place: Cafes, coffee shops, bookstores, bars, hair salons, and other hangouts at the heart of a community* (2nd ed.). Marlowe.
- Oldenburg, R., & Brissett, D. (1982). The third place. *Qualitative Sociology*, 5(4), 265–284.
- Slater, A., & Koo, H. (2010). A new type of third place? *Journal of Place Management and Development*, 2, 99–112.
- Woldoff, R., Lozzi, D., & Dilks, L. (2013). Social transformation of coffee houses: The emergence of chain establishments and the private nature of usage. *International Journal of Social Science Studies*, 1(2), 205–218.